

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін факультету забезпечення оперативно-службової діяльності

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кін 16.1 «Психологія екстремальної діяльності»

ОПП «ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ КІНОЛОГІЧНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ»

(вибіркова освітня компонента/для набору 2021 року)

Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону
Спеціальність:	252 Безпека державного кордону
Кваліфікація:	бакалавр безпеки державного кордону
Професійна кваліфікація:	офіцер тактичного рівня Державної прикордонної служби України
Форма здобуття освіти:	денна
Спеціалізація:	організація діяльності кінологічних підрозділів Державної прикордонної служби України

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Психологія екстремальної діяльності» є вибірковою освітньою компонентою за ОПП «Організація діяльності кінологічних підрозділів Державної прикордонної служби України». Вивчається протягом 8-го семестру на кафедрі психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін.

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння курсантами сучасних теоретичних та прикладних знань про психологічні закономірності діяльності прикордонників при виникненні надзвичайних обставин /ситуацій, пов'язаних з підвищенням ризиком та небезпекою для життя і здоров'я в умовах професійної діяльності. Формування умінь пояснювати та аналізувати чинники та закономірності виникнення екстремальних умов та прояви індивідуально-психологічних властивостей особистості, формування умінь застосовувати набуті психологічні знання у практичній професійній діяльності майбутнього офіцера-прикордонника.

Основне завдання навчальної дисципліни полягає у вивченні курсантами психологічних методів дослідження прояву індивідуально-типологічних особливостей, тестові методики, а також уміння використовувати знання про стійкі властивості індивідуальності в екстремальних умовах; формування здатності до аналізу психічних явищ; вміння виявляти особливості прояву індивідуальності за характером поведінки, дій і вчинків людини, оволодіння умінням самостійно працювати з навчальною літературою, використовувати довідковий матеріал, а також розвиток загальнонаукових умінь (аналіз, синтез, узагальнення тощо) щодо вирішення завдань з дисципліни «Психологія діяльності в особливих умовах».

Для досягнення програмних результатів навчання з навчальної дисципліни курсант (слухач, студент) повинен:

ПРН-1 Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

1. Знати структуру предмету як систему знань про діяльність в особливих умовах.
2. Розуміти особливості застосування методів психологічного дослідження згідно проблематики психології діяльності в особливих умовах та специфічні методи цієї науки;
3. Аналізувати теорії і практики психології діяльності в особливих умовах в системі професійної та психологічної підготовки персоналу прикордонних підрозділів.
4. Інтегрувати теоретичні підходи до опису та вирішення основних проблем психології діяльності в особливих умовах.
5. Оцінювати теоретичні та методичні розробки з психології діяльності в особливих умовах.

ПРН-2 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

1. Визначати основні етапи розвитку психології діяльності в особливих умовах.
2. Аналізувати з точки зору різних підходів основні проблеми психології діяльності в особливих умовах
3. Проводити аналіз придатності фахівців ДПСУ до того чи іншого виду професійної діяльності в особливих умовах.

4. Вміти діагностувати емоційно-вольові стани, які виникають у людей в процесі професійної діяльності в особливих умовах.

5. Здійснювати теоретичний аналіз наукової інформації з питань психології діяльності в особливих умовах.

ПРН-5 Самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

1. Знати візуальні, аудіо та аудіовізуальні засоби проведення психологічного тренінгу.

2. Інтегрувати використання нових технологій, моделювання психологічних процесів з метою ефективної організації професійної діяльності персоналу ДПСУ.

3. Застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тренінги, тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

4. Аналізувати і ідентифікувати види психологічного впливу під час діяльності в особливих умовах.

5. Використовувати методи соціально-психологічного впливу у професійній та інших сферах діяльності.

ПРН-7 Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

1. Знати й вміти забезпечувати якісне виконання завдань професійної діяльності на основі інструкцій, методичних рекомендацій, встановлення норм, нормативів, технічних умов тощо.

2. Розуміти й усвідомлювати межі своїх знань, вміти набувати і засвоювати нові знання.

3. Застосовувати способи і методи дослідження Я-концепції, самоактуалізації, самоефективності, внутрішніх ресурсів, самооцінки особистості.

4. Аналізувати теоретичні підходи до вивчення психології особистості в умовах екстремальної діяльності.

5. Інтегрувати внутрішні та зовнішні психічні ресурси особистості під час діяльності в особливих умовах.

ПРН-9 Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

1. Аналізувати та оцінювати місце й роль процесів самопізнання в психічному розвитку особистості.

2. Застосовувати власні уміння формулювати та ініціювати нові ідеї, формулювати мету, завдання, необхідні ресурси.

3. Оволодіти навичками та методиками саморегуляції під час виконання операйивно-службових завдань.

4. Знати сутність та закономірності психічних явищ, природу та психологічну структуру особистості, теорії особистості в світовій та вітчизняній психології, умови її формування.

ПРН-12 Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

1. Вміти співвідносити поняття: науковий підхід, методологічний принцип, дослідницький метод, конкретна методика; здатність застосовувати принципи проведення тренінгу та алгоритми роботи с груповою динамікою.

2. Аналізувати та оцінювати базові вправи, прийоми та техніки соціально-психологічного тренінгу, встановлювати контакт з групою на початковому етапі роботи.
3. Оцінювати внутрішні та зовнішні ресурси групи та окремих учасників тренінгу.
вміти запобігати маніпуляціям при веденні групи, підводити підсумки роботи і брати зворотній зв'язок;
4. Аналізувати дослідницькі традиції та нові теоретико-методологічні напрямки в психології діяльності в особливих умовах, володіти навичками для вибудовування тренінгової програми (визначати проблемну область, предмет, об'єкт, мету, завдання та ін.).
5. Інтегрувати напрями системи психологічного дослідження екстремальних ситуацій та посттравматичних стресових порушень у персоналу прикордонних підрозділів.

ПРН-13 Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культурні чи гендерно-вікові відмінності.

1. Розуміти особливості пізнавальних процесів, емоційно-вольової, мотиваційної сфер, індивідуально-психологічних характеристик людей різного віку та статі.
2. Орієнтуватись на сучасні стандарти та норми професійної етики.
3. Реалізовувати психотерапевтичні, психореабілітаційні та адаптаційні заходи, спрямовані на відновлення психологічного і психічного здоров'я громадян, які перебувають у кризі.
4. Знати основні напрями цілеспрямованого розвитку можливостей людини та реалізації її особистісного потенціалу на кожному етапі розвитку.

ПРН-14 Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, в тому числі демонструвати лідерські якості.

1. Знати особливості організаційного впливу у системі управління.
2. Розуміти особливості відкритого та прихованого психологічних впливів лідера-керівника на підлеглих.
3. Застосовувати способи і прийоми психологічного впливу в управлінні підрозділами.
4. Оцінювати ефективність здійснення психологічного впливу лідера при виконанні професійних завдань.

ПРН-18 Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного та оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

1. Знати зміст та основні напрями та технології профілактики та подолання стресових та постстресових психоемоційних станів, як наслідків неадекватної екстремальної поведінки.
2. Аналізувати особливості і характер змінених станів психіки в екстремальних умовах.
3. Розуміти особливості діяльності психолога щодо організації та проведення індивідуальної консультативної, профілактичної роботи з особами, що пережили несприятливий вплив екстремальних ситуацій.
4. Застосовувати в практичній діяльності основні методи психологічної корекції руйнівних психоемоційних станів.

ПРН-19 Враховувати специфіку етнічних, соціальних, демографічних й інших особливостей та особливих умов в професійній діяльності.

1. Знати специфіку психологічних закономірностей розвитку особистості на різних етапах онтогенезу з урахуванням етнічних, соціальних, демографічних й інших особливостей;
2. Застосовувати способи і методи підвищення психологічної культури представників різних етнічних, соціальних та демографічних верств.
3. Використовувати на практиці професійні знання й практичні навички в галузі екстремальної психології.

ВРН-2 Управляти загальновійськовими та прикордонними підрозділами (прийняття рішення, планування, мотивація та контроль) в ході повсякденної та оперативно-службової діяльності, бойових дій у різних умовах обстановки з використанням засобів зв'язку та телекомунікацій.

1. Аналізувати особливості сприйняття й засвоєння інформації з метою прогнозу ефективності та корекції професійної діяльності.
2. Встановлювати причини і наслідки внутрішніх та зовнішніх конфліктів особистості, які зумовлені віковими змінами.

ВРН-7 Організовувати і здійснювати заходи морально-психологічного забезпечення, профорієнтаційної роботи, професійно-психологічного добору.

1. Знати особливості здійснення психологічного впливу на інших осіб та його наслідків.
2. Розробляти стратегії ефективної взаємодії з точки зору індивідуального підходу.
3. Моделювати ситуації, прогнозувати їх розвиток та наслідки.
4. Застосовувати способи і методи психологічному впливу в процесі професійної діяльності.
5. Оцінювати ефективність розроблених та впроваджених практичних знань та навичок в підрозділах ДПСУ.
6. Інтегрувати теоретичні та методичні розробки в галузі психології діяльності в екстремальних умовах.

ВИКЛАДАЧ:

Відповідно до форми А-4.03.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Навчальні аудиторії, мультимедійний проектор, екран, ноутбук, навчальна література з навчальної дисципліни, модульне середовище кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін.

Програмне забезпечення: пакет медичного ПЗ "Четверте покоління Системи психологічного дослідження особистості (СПДО) осіб, що вступають до лав ДПСУ та проходять службу в ООДК", модульне середовище академії – <https://10.241.24.43/course/index.php?categoryid=23>.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин															Форми підсумкового контролю								
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота										Індивідуальна робота					Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік			
					лекції	групові заняття	групові вправи	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	рольові ігри	контрольна робота	індивідуальні заняття	*модульний контроль	підсумковий контроль	Усього	реферат	конспект з теми	переклад текстів					розрахункове завдання	курсова робота	контрольна робота
за денною формою навчання																										
4	VIII	4	120	40	2		12	22							4		30						50			+
Усього за дисципліну		4	120	40	2		12	22							4		30						50			+

Основні методи навчання: МН1.1; МН1.3; МН1.5; МН2.1; МН3.1; МН3.2; МН3.6; МН4.1; МН4.2.

Основні методи контролю навчальних досягнень: МК1.2; МК2.2; МК2.4; МК2.5; МК2.6; МК2.7; МК3.2; МК3.3; МК4.1; МК4.3; МК4.4.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи контролю
Загальні компетентності		
ЗК-1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	МК2.1; МК2.2; МК2.5; МК2.6; МК3.1; МК3.3; МК4.1; МК4.4.
ЗК-2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	МК2.2; МК3.3.
ЗК-5	Здатність до адаптації та дії у новій ситуації, бути критичним і самокритичним.	МК1.1; МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК3.3; МК4.1.
ЗК-6	Здатність планувати та управляти часом, приймати обґрунтовані рішення. Здатність працювати автономно, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	МК1.1; МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК3.3; МК4.1.
ЗК-7	Здатність генерувати нові ідеї, виявляти, ставити та вирішувати завдання у процесі професійної діяльності і практичних ситуаціях.	МК1.1; МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК3.3; МК4.1.
ЗК-8	Навички міжособистісної взаємодії.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ЗК-9	Здатність працювати в команді, спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.	МК1.1; МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК3.3; МК4.1.
ЗК-11	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	МК1.1; МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК3.3; МК4.1.
Фахові компетентності спеціальності		
ФК-1	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ФК-3	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1;

Шифр	Компетентність	Методи контролю
		МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ФК-4	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ФК-7	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ФК-8	Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ФК-9	Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ФК-10	Здатність дотримуватися норм професійної етики.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ФК-11	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	МК2.5; МК2.6; МК2.7; МК3.3; МК4.4.
Професійні (військово-прикордонні) компетентності		
ВК-9	Здатність організувати морально-психологічне забезпечення у прикордонному підрозділі, здійснювати професійно-психологічний добір, володіти основами профорієнтаційної роботи, розуміти організацію діяльності психологічних служб підрозділів сектору національної безпеки.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.

**ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ
КУРСАНТАМИ**

Шифр	Програмні результати навчання	Методи навчання	Оцінювання
ПРН-1	Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	МН1.3; МН 1.6; МН 2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН3.6; МН3.7; МН4.1; МН4.2; МН4.4	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.5; МК2.6; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ПРН-2	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	МН1.3; МН 1.6; МН 2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН3.6; МН3.7; МН4.1; МН4.2; МН4.4	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.5; МК2.6; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ПРН-5	Самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.3; МН.3.2; МН3.4; МН4.2; МН4.3; МН4.4.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ПРН-7	Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.3; МН.3.2; МН3.4; МН4.2; МН4.3; МН4.4.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ПРН-9	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.3; МН.3.2; МН3.4; МН4.2; МН4.3; МН4.4.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ПРН-12	Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.3; МН.3.2; МН3.4; МН4.2; МН4.3; МН4.4.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ПРН-13	Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.3; МН.3.2; МН3.4; МН4.2; МН4.3; МН4.4.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.

Шифр	Програмні результати навчання	Методи навчання	Оцінювання
ПРН-14	Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, в тому числі демонструвати лідерські якості.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН4.2; МН4.3; МН4.4.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ПРН-18	Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного та оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН4.2; МН4.3; МН4.4.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ПРН-19	Враховувати специфіку етнічних, соціальних, демографічних й інших особливостей та особливих умов в професійній діяльності.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН4.2; МН4.3; МН4.4.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ВРН-2	Управляти загальновійськовими та прикордонними підрозділами (прийняття рішення, планування, мотивація та контроль) в ході повсякденної та оперативно-службової діяльності, бойових дій у різних умовах обстановки з використанням засобів зв'язку та телекомунікацій.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН4.2; МН4.3; МН4.4.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ВРН-7	Організувати і здійснювати заходи морально-психологічного забезпечення, профорієнтаційної роботи, професійно-психологічного добору.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.3; МН3.2; МН3.4; МН4.2; МН4.3; МН4.4.	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

№ теми	Найменування теми	Кількість годин	Номери, вид занять та кількість годин											Місяць	Номери тем, занять та кількість годин	Кількість годин			
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11				12		
1	Предмет і завдання психології діяльності в особливих умовах.	2	Л2														I	1/1Л(2); 1/2Сз(2); 2/1Л(2); 2/2Пз(6); 2/3Сз(2); 3/1Л(2);	16
2	Екстремальні ситуації в діяльності персоналу прикордонних підрозділів	4		Пз4													II	3/2Сз(2); 4/1Л(4); 4/2Пз(6); 4/3Сз(2) 5/1Л(2).	16
3	Психологічна корекція діяльності персоналу в умовах екстремальної ситуації	4		Пз4													III	5/2Пз(6); 5/3Сз(4) 6/1Л(2); 6/2Сз(2); 7/1Л(2); 7/2Пз(2); 7/3Сз(4).	22
4	Оцінка та подолання професійного стресу та посттравматичних стресових порушень у персоналу прикордонних підрозділів	6			ГР6												IV	8/1Л(2); 8/2Пз(6); 8/3Сз(4); ДЗ -4.	16

5	Психологічні складові готовності персоналу прикордонних підрозділів в екстремальної діяльності	4		Пз4											V		
6	Психологія груп у екстремальних ситуаціях.	6			Гз6												
7	Психологічні форми та методи зниження рівня психологічних втрат та психічної неадаптивності серед персоналу	2		Пз2													
8	Психологічний потенціал керівника в умовах екстремальної діяльності	4		Пз4													
Диференційований залік		4	4														
Всього		40													Всього 40		40

Умовні скорочення:

Лекція - Л

Семінарське заняття - Сз

Практичне заняття – Пз;

Заняття, що обов'язкове для оцінювання - 5/3Пз(2)

Диференційований залік - Дз

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
4 курс					
VIII семестр					
1			18	Предмет і завдання психології екстремальної діяльності	
	1	лекція	2	<u>Психологія екстремальної діяльності як галузь психологічної науки</u> 1. Предмет і завдання екстремальної психології. 2. Зовнішні/внутрішні чинники прояву в екстремальних ситуаціях на поведінковому рівні особистості. 3. Методи екстремальної психології.	[1.1] с. 14-20, [1.2] с. 151-164; [1.3] с. 19-36; [1.4] 239-272.
		Індивід. завдання (реферат)	10	Відпрацювання реферату за заданою тематикою	
		самостійна робота	6	1. Основні поняття екстремальної психології. 2. Психологічний вплив наслідків екстремальної ситуації на персонал прикордонного підрозділу. 3. Методика вивчення психологічних особливостей персоналу прикордонних підрозділів.	[1.1] с. 14-20, 20-35; [1.2] с. 151-164; [1.3] с. 19-36; [1.4] 239-272.
2			22	Екстремальні ситуації в діяльності персоналу прикордонних підрозділів	
	1	парктичне заняття	4	<u>Екстремальна ситуація: зміст та характеристика.</u> 1.Класифікація екстремальних ситуацій в діяльності персоналу прикордонних підрозділів. 2.Залежність професійних дій і поведінки персоналу від інтенсивності психічного напруження. 3. Психологічна практика подолання негативного вектору екстремальних поведінкових реакцій.	[1.1] с. 95-123, 160-162; [1.2] с. 8-23 [1.4] 230-239.

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
		Індивід. завдання (реферат)	10	Відпрацювання реферату за заданою тематикою	
		самостійна робота	6	1. Чинники екстремальності в сучасних умовах оперативно-службової діяльності. 2. Основні групи чинників психологічного впливу на персонал прикордонних підрозділів в екстремальній ситуації. 3. Психологічна практика формування конструктивних відносин в умовах екстремальній ситуації.	[1.1] с. 95-123, 160-162; [1.2] с. 8-23 [1.4] 230-239.
3			18	Психологічна корекція діяльності персоналу в умовах екстремальній ситуації	
	1	практичне заняття	4	<u>Практика психологічної корекції в роботі керівника прикордонного підрозділу</u> 1. Основні психічні реакції, що виникають у персоналу прикордонного підрозділу в екстремальних умовах оперативно-службової діяльності. 2. Оцінка рівня професійного стану. 3. Методи психокорекції з персоналом прикордонних підрозділів: мета, зміст, форми проведення. 4. Обсяг першої психологічної допомоги залежно від вираженої негативної психічної реакції військовослужбовців.	[1.1] с. 126-164, [1.4] 370-389.
		Індивід. завдання (реферат)	10	Відпрацювання реферату за заданою тематикою	
		самостійна робота	6	1. Психологічна корекція: зміст та її складові. 2. Психічні стани прикордонника та їх характеристика. 3. Психологічна травма: зміст та характеристика. 4. Методи діагностики посттравматичних стресових порушень (шкала тривоги, депресії, посттравматичного стресового розладу). Модель використання способів попередження психотравм на основі формування поведінкових реакцій для протидії психогенним чинникам	[1.1] с. 126-164, [1.4] 370-389.

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
4			12	Оцінка та подолання професійного стресу та посттравматичних стресових порушень у персоналу прикордонних підрозділів	
	2	групове заняття	6	Основні напрями роботи офіцерського складу щодо зниження впливу професійного стресу та посттравматичних порушень на персонал прикордонного підрозділу. (тренінгові вправи)	
		самостійна робота	6	1. Чинники, які мають безпосередній емоційний вплив: небезпека, невизначеність, раптовість, негативні емоційні реакції в поведінці військовослужбовця. 2. Професійні чинники впливу для виникнення стресу у персоналу прикордонних підрозділів: суміщення декількох видів діяльності, надлишок інформації, інтелектуальна складність для реалізації рішень, ступень професійної злагодженості.	[1.1] с. 164-207; [1.4] с. 190-198.
5			10	Психологічні складові готовності персоналу прикордонних підрозділів в екстремальної діяльності	
	1	практичне заняття	4	<u>Психологічна готовність персоналу в екстремальних умовах професійної діяльності</u> 1. Методика розробки і побудова шкали індивідуальної екстремальності та коефіцієнта індивідуальної успішності виконання персоналом прикордонних підрозділів завдань в умовах екстремальної ситуації. 2. Класифікація причин помилкових дій персоналу на основі індивідуальних особливостей. 3. Методика соціально-психологічної діагностики рівня психічної адаптації/дезаптації.	[1.1] с. 297-385.
		самостійна робота	6	1. Поняття професійної та функціональної готовності прикордонника. 2. Адаптивні можливості персоналу прикордонних підрозділів. 3. Адекватна і неадекватна форми поведінки персоналу в умовах екстремальної діяльності. 4. Психологічний зміст активного і пасивного реагування на стресову ситуацію.	[1.1] с. 297-385.

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
6			16	Організаційно-психологічна підготовка персоналу	
	1	практичне заняття	4	<u>Методика організаційно-психологічної підготовки персоналу</u> 1. Професійна та функціональна надійність персоналу. 2. Індивідуально-психологічні особливості особистості. 3. Шляхи екстремальної психологічної підготовки персоналу.	[1.1] с. 387-416; [1.4] с. 14-45.
	2	групове заняття	6	Методика перевірки й оцінки екстремальної психологічної готовності персоналу прикордонних підрозділів (тренінгові вправи).	
		самостійна робота	6	1. Рівні професійної надійності: психофізіологічний, соціально-психологічний, моральний. Вплив на поведінку особистості в системі морально-психологічного забезпечення. 2. Основні завдання організаційно-психологічної підготовки. Формування організаційно-психологічного потенціалу особистості в екстремальних умовах. 3. Техніки асертивності в управлінській діяльності. Роль асертивності у керівництві колективом. Асертивна позиція особистості в умовах служби.	[1.1] с. 387-416; [1.4] с. 14-45.
7			8	Психологічні форми та методи зниження рівня психологічних втрат та психічної недієздатності серед персоналу	
	1	практичне заняття	2	<u>Практикум зниження рівня психологічних втрат та психічної недієздатності персоналу прикордонного підрозділу</u> 1. Робота керівника прикордонного підрозділу щодо зниження психологічних втрат та психічної недієздатності серед прикордонного персоналу. 2. Розробка практичних рекомендацій із соціально-психологічного забезпечення професійної адаптації персоналу до ситуативних змін в умовах професійної діяльності. 3. Методика прогнозування ступеня успішності виконання персоналом оперативно-службових завдань та можливого розвитку професійного стресу.	[1.1] с. 417-459; [1.2] с. 144-168; [1.4] с. 239-272.

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
		самостійна робота	6	1. Класифікація причин помилкових дій персоналу прикордонного підрозділу на основі індивідуальних особливостей. 2. Інформаційне забезпечення на психологічних засадах. 3. Протидія негативному інформаційному впливу на професійну діяльність. 4. Класифікація впливу емоційної напруги на поведінку прикордонника в умовах ризику та небезпеки .	[1.1] с. 417-459; [1.2] с. 144-168; [1.4] с. 239-272.
8			22	Психологічний потенціал керівника в умовах екстремальної діяльності	
	1	практичне заняття	4	<u>Формування та розвиток психологічного потенціалу особистості керівника в умовах екстремальної діяльності</u> 1. Комунікативна готовність. 2. Зміна організаційної поведінки персоналу прикордонного підрозділу. 3. Елементи ведення переговорів. Засади ведення переговорів типу «переможець-переможений». 4. Управління конфліктами. 5. Методика визначення стратегії поведінки особистості у конфліктах.	[1.2] с. 464-483; [1.3] с. 118-142; [1.4] с. 155-190.
		Індивід. завдання (реферат)	10	Відпрацювання реферату за заданою тематикою	
		самостійна робота	8	1. Вербальна та невербальна комунікація. Зв'язок між стилем комунікації та стилем керівництва. 2. Основні поняття зі сфери переговорів. 3. Обсяг першої психологічної допомоги при екстремальній ситуації залежно від вираженої психічної реакції. 4. Етапи та моделі розвитку організаційної поведінки. 5. Технології ефективного стимулювання.	[1.1] с. 450-451; [1.2] с. 434-454; 511-515; [1.3] с. 12-16; [1.4] с. 155-190.
Залік			4		
Разом за семестр			40		

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
Усього за дисципліну			120		

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Базова література

- 1.1. Екстремальна психологія: Підручник / За заг. Ред.. проф. О. В. Тімченка. – К.: ТОВ «Август Трейд», 2007. – 502 с.
- 1.2. Психологія управління: Посібник / Орбан-Лембрик Л. Е. – К.: Академвидав, 2010.– 568с.
- 1.3. Савельєва В. С. Організаційна поведінка: Навч. посіб. / Савельєва В. С., Еськов О. Л., Вакуленко В. М. – К. : «Центр учбової літератури», 2012. – 240 с.
- 1.4. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ніка-Центр, 2006. –580 с.
- 1.5. Топольницька Г.Ю. Демський В.В., Психологічний тренінг в системі морально-психологічного забезпечення підготовки прикордонників. Підручник. - Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2020. – 263 с.
- 1.6. Топольницька Г.Ю., Ганаба С.О. Методики та принципи групової психокорекційної роботи в системі професійної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників. Сбірник наукових праць. Серія : Педагогічні науки: зб. наук. пр. – Кропивницький: КЛА НАУ, 2019. – Вип.1. – с. 75-80.

2. Додаткова література

- 1.1. Дуткевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: Навч. посіб. – Київ: Центр навч. літератури, 2005. –456 с.
- 2.2. Ягупов В.В. Військова психологія: Підручник. – К.: Тандем, 2004. – 656 с.
- 2.3. Конфліктологія: Навчальний посібник. – Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2006. – 180 с.
- 2.4. Крушельницька О.В. Методологія організації наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2006. – 206 с.
- 2.5. Потапчук Е.М. Психологічна діагностика військовослужбовців та військових колективів: Збірник тестів для військового керівника. – Хмельницький: Вид-во НАПВУ, 2000 р. – 76 с.
- 2.6. В.В.Журавльов, М.М. Поліщук. Методика морально-психологічного забезпечення несення служби прикордонними нарядами: Навчально-методичний посібник. – Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2006. – 69 с.
- 2.7. Морально-психологічне забезпечення службової діяльності Прикордонних військ України: Підручник. – Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2001. – 448 с.

3. Інформаційні ресурси в інтернет (інтранет)

1. <http://westudents.com.ua/knigi/499-diferentsalna-psihologiya-paly-aa.html>
2. http://pidruchniki.com/1584072030228/psihologiya/diferentsialna_psihologiya_
3. <http://psy.knlu.kyiv.ua/diferencialna/>
4. <http://elibrary.kubg.edu.ua/14336/>
5. <http://www.psychology.cv.ua/index.php/navchalnyy-protses/dystsyplyny-okr-bakalavr/71-dyferenciina-ps>
6. <http://enc.com.ua/psixologichna-enciklopediya/dets-dnev/107705-diferencialnapsixologiyadifferentialpsychology.html>
7. <http://posibnyky.vntu.edu.ua/opp/>

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до положення <https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-12.01.-.pdf>.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Курсанти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли курсант не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо курсант (слухач, студент) не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін, курсанту (слухачу, студенту) курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100-бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку курсант (слухач, студент) представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;

– надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

Додаток А

Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
1. Традиційні методи навчання	
MН 1.1	Усне викладення навчального матеріалу (<i>розповідь, пояснення, лекція</i>)
MН 1.2	Обговорення матеріалу, що вивчається (<i>бесіда, дискусія, брифінг, диспут</i>)
MН 1.3	Наочні методи (<i>ілюстрація, демонстрація</i>)
MН 1.4	Практичні методи (<i>лабораторна робота, практична робота, пробні вправи, творчі вправи, усні вправи, практичні вправи, графічні вправи, технічні вправи</i>)
MН 1.5	Методи самостійного та індивідуального навчання (<i>рецептивний, репродуктивний, евристичний, дослідницький</i>)
2. Активні методи навчання	
MН 2.1	Ігрові (<i>професійні ігри, професійний тренінг</i>)
MН 2.2	Неігрові (<i>аналіз конкретної ситуації, круглий стіл, навчання через науково-дослідну роботу</i>)
MН 2.3	Неімітаційні (<i>групова дискусія, індивідуальні практикуми, метод ХОБО», активні види лекційних і семінарських занять</i>)
3. Інтерактивні методи навчання	
MН 3.1	Інтерактивні методи в малих групах
MН 3.2	Інтерактивні методи в великих групах
MН 3.3	Інтерактивні методи під час самостійної роботи

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
1. Попередній контроль	
MК 1.1	Вибірковий усний
MК 1.2	Фронтальний письмовий
MК 1.3	Фронтальний тестовий
MК 1.4	Фронтальний проблемний
MК 1.5	Виконання нормативу
MК 1.6	Виконання вправи
2. Поточний контроль	
MК 2.1	Вибірковий усний
MК 2.2	Колоквіум
MК 2.3	Контрольна робота
MК 2.4	Тестування
MК 2.5	Захист звіту з лабораторної роботи
MК 2.6	Захист звіту з практичної роботи
MК 2.7	Індивідуальна розрахункова робота
MК 2.8	Реферат
MК 2.9	Виконання нормативу
MК 2.10	Виконання вправи
3. Рубіжний контроль	
MК 3.1	Фронтальний письмовий
MК 3.2	Фронтальний тестовий
MК 3.3	Фронтальний проблемний
MК 3.4	Виконання нормативу
MК 3.5	Виконання вправи
4. Підсумковий контроль	
MК 4.1	Усний
MК 4.2	Письмовий
MК 4.3	Тестовий
MК 4.4	Проблемний
MК 4.5	Практичний